

L'Anuari de l'Educació de les Illes Balears de 2010: un instrument per reflexionar sobre els reptes de l'educació a les Illes Balears

Direcció de l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears

L'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2010* és el setè informe que presentam a la societat de les Illes Balears i no fa més que continuar el camí que vàrem començar l'any 2004, quan el Grup d'Investigació i Formació Educativa i Social (GIFES) de la Universitat de les Illes Balears va començar a fer feina en l'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears*. Aquell informe tenia dos objectius principals: en primer lloc, contribuir, amb tota la modèstia i el convenciment de què érem capaços, a situar l'educació en el centre de la preocupació de la societat de les Illes Balears. Efectivament, el desenvolupament econòmic i social de les Illes Balears necessitava i necessita —malgrat els avanços dels darrers anys— que féssim un esforç en educació. Una aposta no tan sols de l'Administració pública, dels governants, sinó també de la societat de les Illes Balears; un esforç al qual ha de contribuir de forma fonamental, tanmateix, la comunitat educativa en tots els sectors: estudiants, pares i mares, professors, sindicats i empresariat de l'educació, Universitat, etc. Partim del punt de partida que per poder encarar-se amb el segle XXI amb èxit, amb força, la nostra societat necessita creure en l'educació, en la formació, en el capital humà, en la innovació, en la recerca, en el coneixement. I això no és fàcil; més aviat, complicat, ja que cal canviar actituds, mentalitats i conductes, però també estructures. Cal, per tant, situar la societat en el camí adequat.

El segon objectiu era i és conseqüència de l'anterior. Només seria possible canviar el paper de l'educació en la nostra societat si érem capaços de posar a l'abast de tothom més coneixement sobre el nostre sistema educatiu, més dades sobre l'estat de l'educació, més elements per conèixer i comprendre l'estat de l'educació de les Illes Balears. Pensàvem —de fet, pensam— que només des del coneixement educatiu era —i és— possible començar a transformar la mentalitat, el pensament de la nostra societat en relació amb l'educació. Un coneixement de la realitat educativa que si bé resulta fonamental, cal que possibiliti una reflexió seriosa, rigorosa i profunda, allunyada de l'excessiva ideologització o politització que determinats sectors polítics i educatius imprimeixen a l'educació. Si bé no se tracta de deixar de banda la implicació política de l'educació, sí que cal fugir dels dogmatismes que alguns plantegen per a l'educació.

Tot i aquests dos grans objectius, la realitat de l'educació de les Illes Balears ens obliga a afegir-n'hi un altre que per nosaltres és fonamental: contribuir a millorar la imatge de l'educació; a posar de manifest els punts forts del sistema educatiu; a assenyalar tots els aspectes de l'educació que funcionen en tots els nivells del sistema escolar; a mostrar les experiències innovadores que es duen a terme, etc. Aquest és, també, un altre objectiu al qual consideram que no podem renunciar. Efectivament: quan es parla de l'educació, hi ha una tendència a parlar-ne en termes negatius, fins i tot es podria dir que de forma apocalíptica; així, cal assenyalar la tendència a exagerar els aspectes negatius de l'educació i a amagar-ne els positius. L'educació no és una qüestió que es valoritzi. I això resulta contraproduent, no només per la imatge que se'n dona, sinó perquè suposa un element negatiu de cara a la moral de la comunitat educativa i de la societat en general en relació amb la valoració de l'educació.

Aquests set números de l'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears* demostren que estam en el camí adequat. Evidencien que és possible millorar el coneixement que tenim sobre el sistema educatiu de les Illes Balears i també començar a canviar les actituds de la nostra societat en relació amb els beneficis de l'educació, des de la perspectiva econòmica, social, cultural, tecnològica, política, etc.

Així doncs, com posam de manifest al pròleg de *l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2004* —el primer—, la intenció és analitzar l'estat del sistema educatiu de les Illes Balears, tant pel que fa al sistema escolar com a les institucions i als espais educatius, que, tot i que són una formalització diferent del que representa l'escola, tenen una transcendència social significativa. Per tant, amb *l'Anuari* d'enguany pretenem, per una banda, conèixer i comprendre la situació de l'educació a la nostra comunitat autònoma, en el context de l'Estat espanyol i, per l'altra, contribuir a cercar solucions als problemes que té l'educació de les Illes Balears.

Aquesta publicació és una iniciativa, tal com s'ha dit, del Grup d'Investigació i Formació Educativa i Social (GIFES) del Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques de la Universitat de les Illes Balears, però que fa extensiva a professors d'altres departaments universitaris, mestres i professors del sistema escolar no universitari, inspectors d'educació, professionals de l'educació social, etc., perquè hi participin. Aquesta convidada té i ha tingut una bona acceptació i permet que *l'Anuari de l'Educació* contingui una perspectiva de pluralitat, de diversitat. A més, hem de recalcar que per fer possible aquest *Anuari de l'Educació* i consolidar-lo vàrem signar un conveni de col·laboració amb la Conselleria d'Educació i Cultura i la Fundació Guillem Cifre de Colonya que dona els resultats esperats.

En aquest sentit, i d'acord amb l'estructura dissenyada per a *l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears*, el de 2010, s'ha de constatar l'existència de dinou treballs, i té els continguts següents: a la Introducció fem una anàlisi de la realitat educativa de les Illes Balears d'acord amb les línies generals dels treballs que formen aquesta publicació i dels anuaris dels anys anteriors, i de les opinions personals sobre la dinàmica del curs acadèmic actual. La nostra reflexió posa l'èmfasi a analitzar si realment interessa a les Illes Balears l'educació i la formació, però també ens referim al pacte de l'educació que no ha estat o al model de governança que haurien de tenir els centres educatius de les Illes Balears, etc. Aquest primer text és una porta d'entrada a *l'Anuari*, un editorial que pretén analitzar els punts fonamentals i més significatius de l'educació a les Illes Balears.

Al segon apartat, «El sistema escolar de les Illes Balears», desenvolupam els estudis següents. En primer lloc, fem una anàlisi, per una banda, de l'educació a Eivissa, i, per una altra, sobre la situació de la formació professional a les Illes Balears. En segon lloc es realitza, a través d'un estudi de l'IAQSE, una anàlisi sobre les competències lingüístiques en català i en castellà dels estudiants de les Illes Balears. En tercer lloc, estudiem la situació de l'escolarització de l'alumnat immigrant a les escoles de les Illes Balears, en uns moments en què la immigració està a la baixa. En quart lloc, s'analitzen els determinants dels nivells d'escolarització obligatòria en l'ensenyament postobligatori. I, finalment, analitzam l'abandonament escolar tant en el sistema escolar no universitari com en l'universitari al nivell de les Illes Balears.

Al tercer apartat, «El sistema educatiu no escolar de les Illes Balears», oferim dos treballs: per una part, el Programa de policia tutor a les Illes Balears, i per l'altra, els diversos treballs socioeducatius amb menors que duu a terme el GREC.

Al quart apartat, «Recerca i innovació pedagògiques a les Illes Balears», trobarem, primerament, un estudi de la investigació educativa sobre les limitacions per a la participació educativa de les famílies

als centres de secundària de les Illes Balears. I, segonament, farem referència a tres tesis doctorals, realitzades a la Universitat de les Illes Balears: una es refereix als efectes del suport social en els alumnes del programa de la Universitat Oberta per a Majors de la UIB; l'altra, a l'eficiència relativa de l'ensenyament a través de la videoconferència respecte a l'ensenyament tradicional, i la darrera, al massatge infantil aplicat a l'escola i els seus efectes.

I, a l'apartat d'innovació educativa, fem referència a tres treballs: un, sobre el projecte de noves tecnologies al CP de Cala d'Or de Mallorca; un altre, sobre el dret a participar del CP de Sant Lluís de Menorca; i el tercer, referit al projecte educatiu del CP de Santa Gertrudis d'Eivissa.

Al cinquè i darrer apartat, «Estadística i legislació educativa de la comunitat autònoma de les Illes Balears», hi incloem dos treballs. En primer lloc, un article sobre el sistema educatiu de les Illes Balears en xifres i, en segon lloc, un treball sobre el model organitzatiu dels centres educatius a les Illes Balears.

Finalment, a més d'agrair a la Fundació Guillem Cifre de Colonya la implicació, col·laboració i generositat en l'edició d'aquest *Anuari de l'Educació de les Illes Balears*, volem agrair a tots els col·laboradors i col·laboradores la feina que han fet, la bona disposició i dedicació a l'hora d'elaborar els treballs que hi incloem. Així mateix, volem expressar agraïment a la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears pel suport que ha donat a l'*Anuari*. Tanmateix, volem destacar que la finalitat fonamental d'aquesta obra va més enllà del coneixement i comprensió del sistema educatiu de les Illes Balears. Volem, sobretot, contribuir a prestigiar l'educació en la nostra societat, que sigui un factor d'èxit personal, econòmic, social i cultural. Per a les Illes Balears, fer que l'educació sigui un factor bàsic per al futur és un repte al qual cal que dediquem el màxim d'esforç personal, social, polític, econòmic i institucional. En qualsevol cas, amb aquest número de l'*Anuari* demostram la voluntat de continuar fent feina amb una finalitat: fer que l'educació sigui una prioritat de la societat de les Illes Balears, de les administracions educatives i la societat civil en totes les dimensions i perspectives.